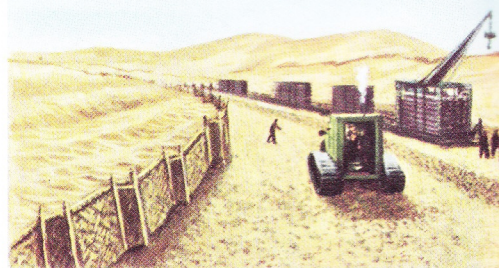

Sven Hedin en de Gobi

Van de heldhaftige krijgstochten en de woeste overrompelingen der Mongolen is niets meer overgebleven. Sedert lange tijd zijn de glimmende zwaarden verdwenen en de Mongoolse stammen leven vredig in hun tenten. Dat was reeds het geval toen de grote Zweedse ontdekkingsreiziger Sven Hedin (1865-1952) in contact

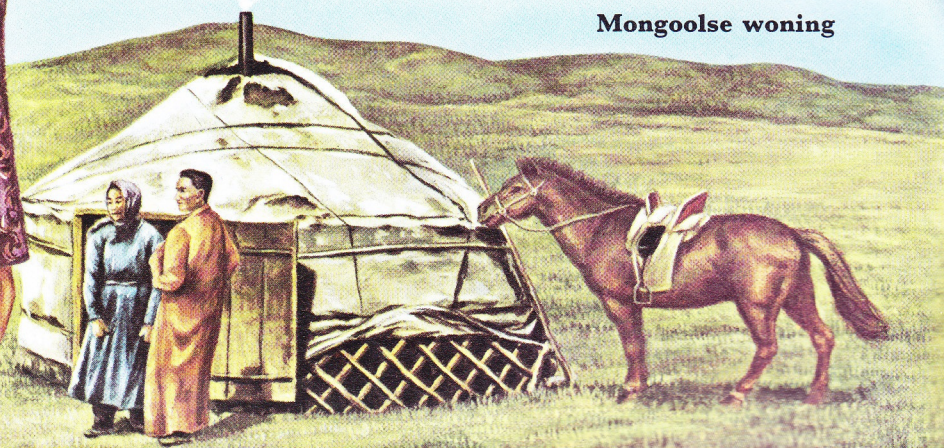
kwam met de Mongolen en de andere volkeren in Azië tijdens de grote internationale expeditie van 1927 tot 1933. Hij beschrijft ons in zijn beroemde werk "Van Pool tot Pool" hoe hij de Mongoolse steppen doortrok met een primitieve wagen, die over de vlakke hotst en botst. Merkwaardig is de manier, waarop de handige Mongolen de "postrijtuigen" inspannen en de paarden verwisselen. Dat gebeurt terwijl de wagen rijdt. Een twintigtal ruiters begeleiden het voertuig en al rijdende worden de twee trekkers om beurten vervangen. Door middel van een dwarsboom met stevige koorde aan hun lichaam bevestigd, spelen zij het klaar het gevaarte van frisse trekkers te voorzien! Na twee à drie uur bereikt de wagen een tentenkamp. Hier staan andere paarden en andere ruiters klaar om de tocht voort te zetten. Men vraagt je wel, of je niet even wilt uitstappen om te drinken of om te rusten, al geven de Mongolen er de voorkeur aan de reis onmiddellijk voort te zetten! Op één voorwaarde nochtans: er dient met klinkende munt betaald, want de Mongolen aanvaarden geen papieren geld en evenmin pasmunt. Ze wensen mooie, zilveren roebels, die door hun vrouwen als sieraden worden gedragen!

aanleg van spoorweg in de Gobi

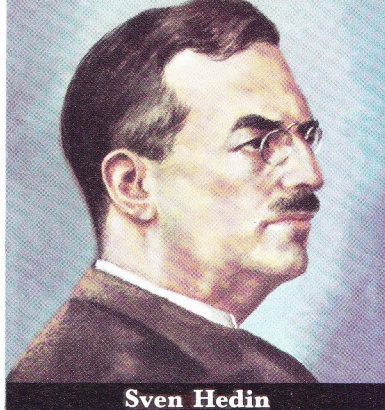

Het lijkt geen twijfel, dat dergelijke ontdekkingsstochten veel hebben bijgedragen tot de betere kennis en het begrip van vreemde volkeren. Het contact met de Mongolen was trouwens reeds zeer levendig in de middeleeuwen. Handelslaars en priesters trokken, natuurlijk met totaal verschillende bedoelingen, naar Centraal-Azië. In dit verband verwierf de Vlaamse franciscaner monnik, Willem van Ruysbroeck, enige vermaardheid. Alhoewel wij weinig over zijn leven weten, toch is het zeker dat hij koning Lodewijk IX op de zesde kruistocht vergezelde en in 1253 naar Mongolië vertrok met brieven van de Franse koning. In 1241 hadden de Mongolen bij Liegnitz in Polen de Ridders van de Duitse Orde verslagen en aldus een ware paniek in Europa veroorzaakt. De bedoeling van Ruysbroecks missie was nu de Kan ertoe te bewegen zijn rooftochten

Mongoolse woning

in Europa stop te zetten en te pogen de Mongolen tot het christendom te bekeren. Dat de toestand ernstig was, blijkt uit het feit dat de paus eveneens een monnik uitzond met een gelijkaardige opdracht. Willem van Ruysbroeck kwam reeds in 1254 te Karakoerom, de Mongoolse hoofdstad, toe. Zijn zending werd echter niet met succes bekroond. Ruysbroeck legde zijn ervaringen vast in zijn "Itinerarium" dat veel interessante bijzonderheden bevat, maar tot in de 17e eeuw in het vergetboek raakte, zodat de geschriften van Marco Polo als de belangrijkste voor de kennis van Centraal-Azië werden aangezien. De jonge Marco Polo (1254-1324) vertrok in 1271 samen met zijn vader en zijn oom uit Venetië naar Azië. Via Bagdad ging het naar de Perzische golf, dan dwars door Perzië en over Pamir, dat Marco toen reeds "het dak van de wereld" noemde, naar China, waar zij Peking als einddoel voor ogen hadden. Marco kwam in dienst van de Groot-Kan Koebilai, die hem met grote dienstreizen in zijn reusachtig gebied belastte. Eerst na 17 jaar liet Koebilai de Polo's gaan en dan nog als geleide van een Mongoolse prinses naar de koning van Perzië. Bij hun terugkeer in Venetië werden zij in hun Mongoolse gewaden aanvankelijk niet herkend. Zij zouden zelfs hun moedertaal niet meer hebben kunnen spreken! Op het einde van de 17e eeuw maakten de zendingsreizen van Pater Grebillon en die van de Nederlander Evert IJsbrandsz Ides ophef, al spannen de verkennings-tochten van de missionarissen Gabet en Huc bijna twee eeuwen later de kroon. Op 10 september 1844 vertrokken zij uit Pielikow bij de Mongools-Chinese grens voor een tocht naar het noorden. De overste Joseph Gabet beschikte over een kameel en zijn metgezel Evariste Huc over een paard. Zij werden begeleid door een

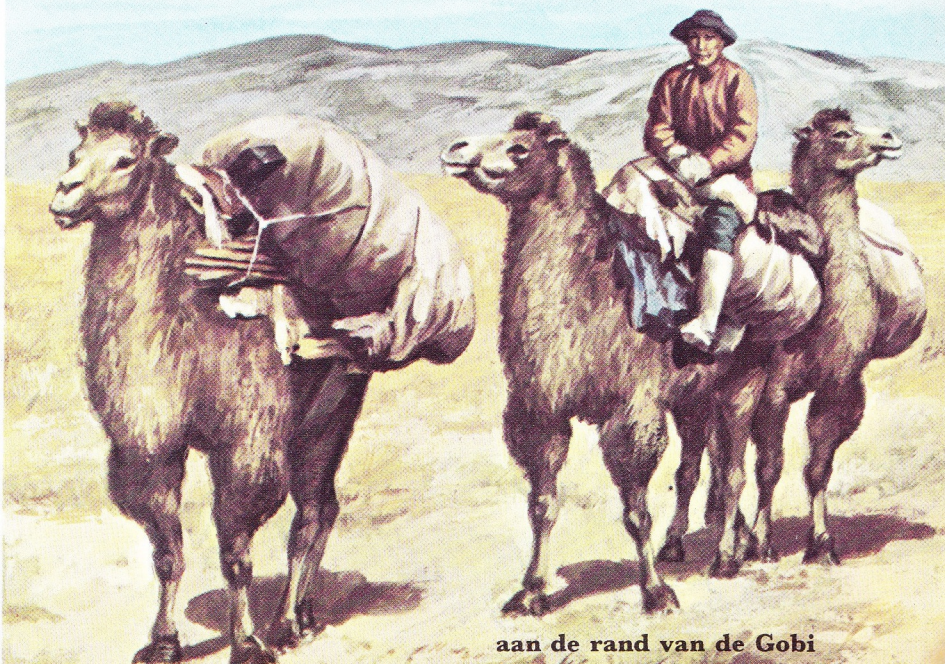

Sven Hedin

knecht en twee lastdieren. Spoorloos verdwenen zij in de Mongoolse wildernis. Groot was de verbazing, toen het gezelschap twee jaar later opdook te... Macao, 2500 km ten zuidwesten van de plaats van waaruit zij vertrokken! Huc bracht van deze reis een meesterlijke beschrijving, die spoedig in verschillende talen verscheen. Men stond wel wat sceptisch tegenover deze reis, vooral toen Huc schreef dat zij tot in Lhasa, de geheimzinnige hoofdstad van Tibet, waren doorgedrongen en daar het evangelie hadden verkondigd! Hun beweringen waren des te dubieuzer als men bedenkt, dat tijdens hun afwezigheid Tibet precies als missiegebied was toevertrouwd aan de sociëteit van de Missions Etrangères te Parijs. Ook in wetenschappelijke kringen verwekten deze reisherinneringen

Van het krijgshaftige en paniek verwekkende verleden van de Mongolen blijft nog slechts het rustige leven in oneindige steppen over en de herinnering, vastgelegd in de geschriften van ontdekkingsreizigers en missionarissen. Van Marco Polo tot Sven Hedin zindert het beeld van een oude wereld, die eens een bedreiging voor het westen was, maar net zoals zijn natuur in de ban van de eindeloze eenzaamheid gekluisterd bleef.

nogal wat opspraak. Vooral de Russische kolonel Prjévalski, die in 1870-71 in Noord-China reisde en tevergeefs Tibet trachtte te bereiken, trok de echtheid van Hucs reis in twijfel. Bovendien heeft Prjévalski dank zij zijn vijf reizen zeer veel bijgedragen tot de verduidelijking van het kaartbeeld van Centraal-Azië in het algemeen en van Gobi in het bijzonder. Anderen, zoals Yule en Prins Henri d'Orléans, verdedigden de fel besproken missionaris. Wat er ook van zij, het mysterieuze Mongolië heeft heel wat aantrekkingskracht op het Westen uitgeoefend.

aan de rand van de Gobi